แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชุมชนคลองพลับพลา ชุมชนทรัพย์สินใหม่ ชุมชนเลิศสุขสม และชุมชนบึงยี่โถ

Development Guidelines for Outdoor Spaces for the Elderly: A Case Study of the Khlong Plub Pla Community, Sap Sin Mai Community, Lert Suk Som Community, and Beung Yi Tho Community

รับบทความ	20/02/2567
แก้ไขบทความ	25/06/2567
ยอมรับบทความ	26/06/2567

พัณณิตา ศรีกุมาร ไตรรัตน์ จารุทัศน์
ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกณ์มหาวิทยาลัย
Pannita Srikumarn, Trirat Jarutat
Department of Housing, Faculty of Architecture, Chulalongkorn University
Pannita.skm2000@gmail.com, Trirat13@gmail.com

บทคัดย่อ

โครงสร้างประชากรของประเทศไทยเข้าสู่การเป็น “สังคมสูงวัย” ตั้งแต่ พ.ศ. 2548 กล่าวคือ มีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด โดยใน พ.ศ. 2565 ประชากรไทยมีสัดส่วนผู้สูงอายุกว่าร้อยละ 18.94 ของประชากรทั้งหมด และในอีกไม่เกิน 20 ปี ประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว จึงเป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าผู้สูงอายุจะกลายเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ แต่ประเทศไทยยังขาดการรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวอย่างครอบคลุม โดยเฉพาะการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่ซึ่งเป็นพื้นที่ทางสังคมที่ทำให้คนในชุมชนได้มาปฏิสัมพันธ์กัน การที่หลายชุมชนยังขาดพื้นที่ดังกล่าวหรือจัดการพื้นที่ได้ไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่ออกมาทำกิจกรรมนอกบ้าน เกิดความเสี่ยงต่อการแยกตัวจากสังคมและนำไปสู่ปัญหาทางจิตใจของผู้สูงอายุในเวลาต่อมา การพัฒนาพื้นที่เหล่านี้จะช่วยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ พบปะสังสรรค์ มีกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขภาพและความสัมพันธ์ในชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างเสริมสุขภาพทางกายและทางใจของผู้สูงอายุ จึงเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้ที่เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสำรวจและการสัมภาษณ์ และการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการสัมภาษณ์ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ วิเคราะห์ความต้องการ ปัญหา และข้อจำกัด พร้อมนำเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ โดยมีกรณีศึกษาทั้งหมด 4 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนคลองพลับพลา ชุมชนทรัพย์สินใหม่ ชุมชนเลิศสุขสม และชุมชนบึงยี่โถ (หมู่บ้านปิยวรารมย์) ผลการศึกษาพบว่า ทุกชุมชนมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ โดยสามารถจำแนกพื้นที่ตามรูปแบบการใช้งานได้ 4 ประเภท ได้แก่ พื้นที่นันทนาการ พื้นที่ออกกำลังกาย พื้นที่พักผ่อน และพื้นที่แปลงผักสวนครัว โดยพื้นที่แต่ละประเภทมักตั้งอยู่รวมกันบริเวณส่วนหน้าถึงส่วนกลางของชุมชนที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ทั้งนี้ บางชุมชนอาจจะมีการกระจายพื้นที่แต่ละประเภททั่วชุมชน ผลคือชุมชนต้องใช้งบประมาณมากขึ้นในการดูแลรักษาและไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ปัญหาหลัก ๆ ของแต่ละชุมชน คือ พื้นที่บางส่วนมีความทรุดโทรม ขาดร่มเงา บางส่วนถูกทิ้งร้างเนื่องจากขาดงบประมาณและการดูแลรักษา จึงเสนอให้จัดตำแหน่งของพื้นที่ส่วนกลางรวมอยู่จุดเดียวเพื่อลดภาระในการดูแลรักษา กำหนดเวลาเปิดปิดพื้นที่ที่มีทรัพย์สินของชุมชนและมอบหมายคนดูแล เพิ่มม้านั่งแบบถาวรพร้อมราวพยุงตัวในพื้นที่ส่วนกลางและทางเดิน จัดการพื้นที่ทางเท้าให้ปลอดภัย และเพิ่มร่มเงาจากต้นไม้

***คำสำคัญ**: สภาพแวดล้อมภายนอก ผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ*

Abstract

Thailand's population structure has entered an "aging society" since 2005, defined by individuals aged 60 years and older comprising 10% of the total population. By the year 2022, Thailand's population saw the proportion of elderly individuals rise to 18.94% of the total population. This indicates a doubling of the elderly population in less than 20 years, signaling that seniors will soon become the majority demographic. However, Thailand currently lacks comprehensive strategies to cope with this situation, particularly in developing physical environments outside of buildings. Many communities still lack these spaces or appropriate management of these spaces for the elderly, resulting in seniors not engaging in activities outside their homes. This isolation poses risks of social detachment and subsequent mental health issues among the elderly in the future. Developing these spaces would create opportunities for seniors to relax, socialize, and participate in health-promoting activities within their communities.

This research originates from a mixed-methods study comprising qualitative research through surveys and interviews, as well as quantitative research through interviews, aims to explore concepts and theories related to developing suitable external environments for the elderly. It analyzes their needs, problems, and constraints and proposes development strategies. The study includes four case studies: the Khlong plub pla community, Sap sin mai community, Lert suk som community, and Beung yi tho community. (Piyawarom village). Findings indicate that each community has developed external environments catering to the elderly, categorized into four types: recreational areas, exercise areas, relaxation areas, and kitchen garden areas. These areas are typically clustered together in the front to central parts of the community for easy accessibility. However, some communities exhibit dispersed allocations of these areas throughout, resulting in increased budgetary demands for maintenance and limited comprehensive care. Moreover, common issues across communities include deteriorated spaces, lack of shade, and neglected areas due to budgetary constraints and insufficient upkeep. Recommendations include consolidating central area management to alleviate maintenance burdens, scheduling open hours for community-owned spaces, assigning space caretakers, installing durable seating with supportive railings for elderly in central areas and pathways, ensuring safe pedestrian pathways, and enhancing shade provision through tree planting.

***Keywords**: outdoor spaces, elderly, physical environment*

บทนำ

จากรายงานประจำปีผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2565 (สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย, 2565) ประเทศไทยมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 66 ล้านคน มีประชากรผู้สูงอายุเป็นจำนวนกว่า 12.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.94 ของประชากรทั้งหมด และในอีกไม่ถึง 20 ปีจะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเท่าตัวจาก 12.5 ล้านคน เป็น 20.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.4 ของประชากรทั้งหมด จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่มีปริมาณเกือบหนึ่งในสามของจำนวนประชากรทั้งประเทศส่งผลให้กลุ่มผู้สูงอายุจะเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยในอนาคตอันใกล้นี้ โครงสร้างด้านประชากรของประเทศไทยที่กล่าวข้างต้นสะท้อนภาพประเทศไทยที่เข้าสู่ “สังคมสูงวัย” (aged society) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 กล่าวคือ การมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 10 และตามการคาดประมาณประชากรของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556) ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (complete aged society) เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (super aged society) เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ประเด็นสังคมสูงวัยเป็นหนึ่งในความท้าทายสำคัญสำหรับประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและต่อเนื่องไปสู่อนาคต แม้ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยมาเกือบหนึ่งทศวรรษแล้ว แต่ความพร้อมด้านกายภาพที่รองรับกลุ่มประชากรกลุ่มนี้โดยรวมยังมีให้เห็นไม่มากนัก พื้นที่ทางกายภาพต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันยังคงไม่สะดวกสบาย และไม่ปลอดภัยต่อการใช้งานสำหรับผู้สูงอายุเท่าที่ควร โดยทั่วไปผู้สูงอายุเป็นวัยที่สภาพร่างกายในทุกส่วนมีความเสื่อมถอยลง ทั้งการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว หรือประสาทสัมผัสต่าง ๆ ที่รับรู้ได้ไม่เต็มที่อย่างเคย สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการฟื้นฟูสภาพกายและใจของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความมั่นใจในการทำกิจกรรมประจำวันต่าง ๆ สามารถพึ่งพาตัวเองได้ และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 2022) ระบุว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้สุขภาวะทางกายและทางใจของผู้สูงอายุดีขึ้น ทั้งนี้ ยังเป็นตัวกำหนดสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีตลอดช่วงชีวิตของผู้นั้น ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลกยังระบุเพิ่มเติมไว้อีกว่า เมืองที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดีจะต้องมีพื้นที่สีเขียวอย่างน้อย 9 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน เพราะพื้นที่สีเขียวที่เต็มไปด้วยต้นไม้นอกจากจะมีประโยชน์ในแง่ของการช่วยลดมลภาวะและก๊าซเรือนกระจกอันเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อนแล้ว การมีพื้นที่สีเขียวยังช่วยส่งเสริมสุขภาพกายและใจของคน โดยเฉพาะคนเมืองที่อาศัยอยู่ท่ามกลางตึกมากมายให้ดีขึ้น โดยในประเด็นนี้จะสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพและการพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุให้ดีขึ้น การจัดการสภาพแวดล้อมภายนอกของเมือง หรือในชุมชนหนึ่ง ๆ อย่างเหมาะสม มีพื้นที่สีเขียวหรือพื้นที่เปิดโล่งสู่ท้องฟ้า อากาศถ่ายเท มีการจัดสรรพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การออกกำลังกาย การนันทนาการ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้ามาพักผ่อนหย่อนใจ พบปะสังสรรเกิดปฏิสัมพันธ์กันภายในชุมชน เอื้อต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสร้างความกระตือรือร้นในกลุ่มผู้สูงอายุ อันเป็นประเด็นสำคัญต่อความแข็งแรงทั้งทางกายและทางใจของผู้สูงอายุ ขณะเดียวกันการไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่สีเขียว หรือพื้นที่เปิดโล่งได้อย่างสะดวก ขาดการพัฒนา หรือดูแลรักษาพื้นที่อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่อยากออกมาใช้งานพื้นที่สาธารณะ ขาดการปฏิสัมพันธ์กับผู้คน สุ่มเสี่ยงต่อการแยกตัวโดดเดี่ยวออกจากสังคม อันเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตในเวลาต่อมา ซึ่งประเด็นความโดดเดี่ยวในผู้สูงอายุเป็นอีกหนึ่งประเด็นใหญ่ที่มีความสำคัญจำเป็นที่ต้องวางแผนรับมืออย่างเร่งด่วน ยิ่งจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นมากเท่าไหร่ จำนวนผู้สูงอายุที่แยกตัวโดดเดี่ยวออกจากสังคมยิ่งเยอะขึ้นเท่านั้น ผู้สูงอายุไทยที่อยู่ลำพังคนเดียว หรืออยู่กับคู่สมรสเท่านั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งหากผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังคนเดียว หรืออยู่กับคู่สมรสเท่านั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นไปอีก ก็จะมีผลต่อการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว

จะเห็นได้ว่า ประเด็นในเรื่องของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในชุมชน โดยเฉพาะการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารนั้น ไม่เพียงแต่เป็นการสร้างพื้นที่ที่สวยงาม ร่มรื่น มีพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความแข็งแรงแต่เพียง

กิจกรรมทางกายเท่านั้น การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกมีความสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ทางสังคมที่ทำให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้มาปฏิสัมพันธ์กัน ก่อให้เกิดความเป็นชุมชนผู้สูงอายุที่มีความเข้มแข็งทั้งทางกายและทางใจ

การศึกษางานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ที่ผ่านมา

จากการศึกษาพบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย แต่ส่วนใหญ่จะมีรายละเอียดในเรื่องของการออกแบบปรับปรุงพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ภายในอาคารเป็นหลัก โดยมีเพียงงานวิจัยเรื่องสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเมืองน่าอยู่กรุงเทพมหานคร (ภาวดี อังศุสิงห์, 2565) ที่ศึกษาเฉพาะเจาะจงในเรื่องของสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้ ยังมีการศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษาที่เน้นในเรื่องการประเมินและการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุโดยมีงานวิจัยจากประเทศมาเลเซีย (Othman & Fadzil, 2015) และประเทศสเปน (Baquero Larriva, 2020) ที่มีลักษณะทางกายภาพและสภาพภูมิอากาศที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย ด้วยตำแหน่งที่ตั้งของประเทศที่อยู่บริเวณจุดศูนย์สูตร ทั้งนี้ ยังเป็นประเทศมีสถานการณ์ผู้สูงอายุเช่นเดียวกับประเทศไทยเช่นกัน ทำให้การศึกษาลักษณะทางกายภาพ พื้นที่ พืชพันธุ์ และการใช้งานพื้นที่ภายนอกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุมีปัจจัยบางอย่างสามารถถอดบทเรียนเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่ศึกษาได้

สรุป จากการศึกษางานวิจัยและมีการศึกษาวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาอาคารสาธารณะ และพื้นที่ส่วนกลางภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีรายละเอียดในเรื่องของการออกแบบปรับปรุงพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ภายในอาคารเป็นหลัก ทั้งนี้ งานวิจัยข้างต้นเป็นการวิจัยในพื้นที่กรณีศึกษาที่ยังไม่เคยมีการพัฒนาพื้นที่จริง งานวิจัยฉบับนี้จึงเน้นในเรื่องของการศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารของพื้นที่ที่เคยได้รับการพัฒนาสำหรับผู้สูงอายุมาก่อน โดยจะเน้นสำรวจกายภาพของสภาพแวดล้อมภายนอก การติดตามผลการใช้พื้นที่ที่เคยได้รับพัฒนา แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ สรุปผลและเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุต่อไป ให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ปลอดภัยในการพักผ่อน เป็นพื้นที่ทางสังคมในการส่งเสริมความสัมพันธ์กับคนในชุมชน ช่วยลดความเครียด หรือความโดดเดี่ยวในผู้สูงอายุ

คำถามในงานวิจัย

- ในพื้นที่กรณีศึกษาอย่างชุมชนคลองพลับพลา ชุมชนทรัพย์สินใหม่ ชุมชนเลิศสุขสม และชุมชนบึงยี่โถ มีสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุหรือไม่
- แนวทางการออกแบบ ปรับปรุง และพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่กรณีศึกษา
2. วิเคราะห์ความต้องการ ปัญหา และข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารของพื้นที่กรณีศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่กรณีศึกษา
3. เสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่กรณีศึกษา

ตาราง 1 แนวคิด และทฤษฎีตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

วัตถุประสงค์	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่กรณีศึกษา	1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ 2. ชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (age friendly community) 3. ชุมชนสุขภาวะ (community well-being) 4. แนวคิดการสูงวัยในถิ่นเดิม (aging in place) 5. แนวคิดถนนเพื่อชีวิต (streets for life: include urban design) 6. สภาพแวดล้อมเพื่อการมีชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ 7. แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design)
2. วิเคราะห์ความต้องการ ปัญหา และข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารของพื้นที่กรณีศึกษาเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่กรณีศึกษา	
3. เสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่กรณีศึกษา	

ที่มา: ผู้วิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ คือแนวคิดที่ว่า ด้วยบุคคลที่มีวัยเข้าสู่ระยะที่จะมีสิทธิที่จะได้รับสวัสดิการ การบริการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้เส้นแบ่งของแต่ละประเทศจึงอาจแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างประชากร สังคม เศรษฐกิจและความพร้อมของประเทศนั้น ๆ สำหรับประเทศไทยได้ถือนิยาม "ผู้สูงอายุ" ว่า คือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่มหลักตามเกณฑ์อายุ ได้แก่ ผู้สูงอายุวัยต้น ผู้สูงอายุวัยกลาง และผู้สูงอายุวัยปลาย ทั้งนี้ยังมีการแบ่งผู้สูงอายุตามลักษณะของมนุษย์ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1) การสูงวัยตามอายุ 2) การสูงวัยตามสภาพร่างกาย 3) การสูงวัยตามสภาพจิตใจ 4) การสูงวัยตามสภาพสังคม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2547)

แนวคิดชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age-Friendly community) คือแนวคิดที่ว่าด้วยชุมชน หรือพื้นที่ที่ถูกออกแบบและจัดการให้เหมาะสมและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับคนสูงอายุ โดยให้ความสำคัญกับความต้องการและประสิทธิภาพของผู้สูงอายุในชุมชนนั้น รูปแบบการเป็นมิตรกับผู้สูงอายุนี้อาจมีลักษณะและมีคุณลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การเข้าถึงและการสื่อสาร สิ่งแวดล้อมและการพักอาศัย การดูแลสุขภาพและบริการสุขภาพ การทำกิจกรรมและการมีส่วนร่วม การสนับสนุนในการเรียนรู้และพัฒนา (WHO, 2023)

แนวคิดชุมชนสุขภาวะ (Community well-being) คือแนวคิดที่ว่าด้วยความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน หรือกลุ่มคนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีนี้มักมีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของชุมชน ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีและยั่งยืนในชุมชนนั้น ๆ โดยคำนึงถึงความต้องการและความสุขของประชากรในชุมชนเป็นหลักในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงชุมชนในทุกระดับ (Whatworkswellbeing, 2017)

แนวคิดการสูงวัยในถิ่นเดิม (Aging in place) คือแนวคิดที่เกิดจากการขยายแนวคิดจากการให้ผู้สูงอายุอาศัยในชุมชนที่แวดล้อมด้วยเพื่อนบ้าน (aging in neighborhood) ไปยังชุมชนใกล้เคียงที่สุดที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ของการให้ผู้สูงอายุได้อาศัยในสถานที่หรือชุมชนเดิมที่คุ้นเคยโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตอย่างอิสระ และพึ่งตนเองให้ได้นานที่สุด รวมถึงการคงไว้ซึ่งการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้างที่คุ้นเคย การอาศัยอยู่ที่บ้านที่ล้อมรอบไปด้วยครอบครัวและเพื่อนมีผลดีทั้งต่อร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุในพื้นที่นั้น ๆ (Iecovich, 2014)

แนวคิดถนนเพื่อชีวิต (Streets for life: Include urban design) คือแนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องการออกแบบถนน รวมถึงพื้นที่สาธารณะในเมืองให้เป็นมิตรกับผู้ใช้งานทุกกลุ่มเพื่อสร้างเมืองที่มีคุณภาพ และเสริมสร้างความเป็นมิตรต่อชีวิตที่ยั่งยืนได้ การออกแบบถนนเพื่อชีวิตที่มุ่งเน้นการพัฒนาเมืองให้เป็นสถานที่ที่ปลอดภัย สวยงาม และมีคุณค่าสำหรับผู้ที่ใช้งานทุกกลุ่ม (Burton & Mitchell, 2006)

แนวคิดสภาพแวดล้อมเพื่อการมีชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมเพื่อการมีชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุประกอบด้วย 4 ประการหลัก คือ ความเป็นอยู่ที่ดีในเชิงจิตวิทยา ความสามารถเชิงพฤติกรรม การรับรู้คุณภาพชีวิต และสภาพแวดล้อมเชิง

ประจักษ์ โดยมีรายละเอียดด้านสภาพแวดล้อมประจำแต่ละด้านเพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีชีวิตที่มีคุณภาพและเข้าร่วมสังคมได้ (Lawton, 1983)

แนวคิดการออกแบบการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) คือแนวคิดในการออกแบบ การบริการ หรือการอำนวยความสะดวกให้สามารถใช้งานได้โดยสะดวกสบายและปลอดภัยสำหรับผู้คนทุกกลุ่ม โดยไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ หรือสภาพร่างกาย เน้นให้ทุกคนได้ใช้พื้นที่นั้น ๆ อย่างเท่าเทียม เป็นการสร้างประโยชน์ และตรงความต้องการของคนทุกกลุ่ม มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนการใช้งานได้ รวมทั้งยังเป็นการออกแบบที่รองรับความสามารถหลากหลายของแต่ละบุคคล ง่ายต่อการทำความเข้าใจ โดยไม่คำนึงถึงประสบการณ์ และระดับความรู้ความสามารถของผู้ใช้งาน (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2561)

ขอบเขตงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาและหาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกในชุมชนที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยทำการวิจัยบนพื้นที่กรณีศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ ชุมชนคลองพลับพลา ชุมชนทรัพย์สินใหม่ ชุมชนเลิศสุขสม และชุมชนบึงยี่โถ โดยมีขอบเขตงานวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

- การสังเกตลักษณะทางกายภาพของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารของพื้นที่กรณีศึกษา ตั้งแต่ตำแหน่งที่ตั้ง การเข้าถึง การเดินทาง ความสมบูรณ์ของพื้นที่ ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมถึงความเหมาะสมในการใช้งานพื้นที่ของผู้สูงอายุ
- การจัดทำแบบประเมินลักษณะทางกายภาพของพื้นที่อ้างอิงจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ โดยประเมินปัจจัยทางกายภาพที่เกี่ยวข้องการใช้งานของผู้สูงอายุ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพกายภาพของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารของชุมชน ด้านการสัญจร การเชื่อมต่อของพื้นที่ ด้านอาคารส่วนกลาง และด้านการบริการผู้สูงอายุ
- การสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุและการสัมภาษณ์ตัวแทน หรือผู้นำชุมชน ในส่วนของการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุจะสัมภาษณ์ข้อมูล 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ ข้อมูลด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ และข้อมูลการใช้งานพื้นที่ส่วนกลางของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ จะให้ผู้สูงอายุประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานพื้นที่ส่วนกลางภายนอกอาคาร และสอบถามข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อนำไปพัฒนาแนวทางการออกแบบต่อไป สำหรับการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนจะสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดูแลรักษาพื้นที่ การประสานงานกับหน่วยภายนอกเพื่อของบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ หรือการประสานงานเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุในชุมชน รวมไปถึงปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดที่พบจากการใช้งานพื้นที่ที่ผ่านมา

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บทความ งานวิจัย รวมถึงวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่กำลังศึกษา ทั้งงานศึกษาในประเทศไทยและนอกประเทศ

ขอบเขตด้านพื้นที่

จากการดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนภายใต้การดำเนินงานของศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อทุกคน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกว่า 12 โครงการทั่วประเทศ ซึ่งในบางโครงการมีการร่วมมือกับสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และหน่วยงานอื่น ๆ โดยทั้ง 12 ชุมชนนี้เป็นชุมชนตั้งต้นในการคัดเลือกพื้นที่เพื่อการติดตามผลการพัฒนาพื้นที่ส่วนกลางภายนอกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การคัดเลือกกรณีศึกษาของงานวิจัยฉบับนี้เป็นการคัดเลือกจากความแตกต่างของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารของชุมชนเมือง

และชุมชนชานเมือง โดยมีการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารของชุมชนในปัจจุบัน และเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุที่ควรจะเป็น

กรณีศึกษาที่เลือกเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารของพื้นที่ชุมชนเมืองชั้นในของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ชุมชนคลองพลับพลาและชุมชนทรัพย์สินใหม่ พื้นที่ชุมชนเมืองชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ชุมชนเลิศสุขสมและพื้นที่ชุมชนในเขตพื้นที่ปริมนฑล ได้แก่ ชุมชนบึงยี่โถ ทั้งนี้ จะมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยว่า ในแต่ละพื้นที่กรณีศึกษามีปัจจัยเหมือน หรือต่างใด ๆ ในการสร้างสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

ขอบเขตด้านประชากร

- ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ไม่รวมผู้สูงอายุที่มีอาการหลง หรือหูตึง หรือป่วยหนัก ซึ่งเป็นอุปสรรคในการสัมภาษณ์ โดยต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่กรณีศึกษา โดยเน้นผู้สูงอายุกลุ่มที่ออกมาใช้งานพื้นที่ส่วนกลางหรือพื้นที่ภายนอกอาคารอันเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายนอกของชุมชน
- ผู้นำ หรือตัวแทนชุมชน เพื่อสัมภาษณ์ในส่วนของการบริหารจัดการ การดูแลรักษาพื้นที่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและใจของผู้สูงอายุ รวมไปถึงการจัดหางบประมาณ และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมุ่งเน้นการศึกษาในเรื่องของพฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ภายนอกอาคารของผู้สูงอายุ การวิจัยในครั้งนี้จะใช้ข้อมูลจากแบบสำรวจทางกายภาพ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผลการประเมินความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารในชุมชนของผู้สูงอายุ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำ/ตัวแทนชุมชน โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่ออภิปรายผลและสรุปผลการศึกษา โดยงานวิจัยมีรายละเอียดการดำเนินงานและวิธีการศึกษา ดังนี้

- การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย
- การกำหนดคำถามในงานวิจัย วัตถุประสงค์ รวมไปถึงขอบเขตในการศึกษาและกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา
- การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อันได้แก่ แบบสำรวจทางกายภาพ แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารของชุมชน และแบบสัมภาษณ์ผู้นำ/ตัวแทนชุมชนสำรวจ
- วิเคราะห์และประมวลผลการสำรวจเพื่อชี้ปัญหาของพื้นที่ในปัจจุบัน และพิจารณาความสัมพันธ์ของการใช้งานพื้นที่นั้น ๆ รวมกับเงื่อนไขทางกายภาพ และการจัดการในพื้นที่กรณีศึกษา
- การอภิปรายผล การสรุปผลการศึกษา และเรียบเรียงข้อเสนอแนะในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษางานวิจัยฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษางานวิจัย ทั้งนี้ ตัวแปรในแบบสอบถามมีการปรึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการพิจารณาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และนำมาปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

- แบบสำรวจและแบบประเมินพื้นที่ทางกายภาพ โดยอ้างอิงจากเกณฑ์พิจารณาด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและอาคาร (ภาวดี อังศุสิงห์, 2565) โดยโครงสร้างแบบสำรวจแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ด้านสภาพกายภาพของพื้นที่ส่วนกลาง ด้านการสัญจรเชื่อมต่อ ด้านอาคารส่วนกลาง และด้านการบริการผู้สูงอายุ
- แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและแบบการประเมินความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารในชุมชนของผู้สูงอายุ โดยโครงสร้างแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่ การสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ การสัมภาษณ์ข้อมูลด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ การสัมภาษณ์การใช้งานพื้นที่ส่วนกลางของผู้สูงอายุ และการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุ
- แบบสัมภาษณ์ผู้นำ หรือตัวแทนชุมชน โดยโครงสร้างแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่ การบริหารจัดการพื้นที่ในชุมชน การจัดหางบประมาณในการพัฒนาชุมชน การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการพัฒนาชุมชน และปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดที่พบในการใช้งานพื้นที่ส่วนกลางภายนอกอาคารของชุมชน

วิธีการพิทักษ์สิทธิ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

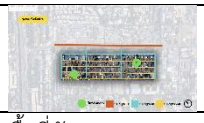
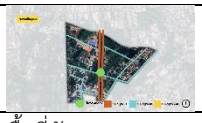
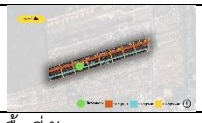
การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมในการวิจัยในคนและอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาการวิจัยในคนกลุ่มกลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่โครงการวิจัย 670056/67 ก่อนนำไปเก็บข้อมูลกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการได้มาซึ่งข้อมูลจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคน ทั้งผ่านทางโทรศัพท์หรือการพบหน้า เนื้อหามีความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ โดยตามหลักจริยธรรมในคน (Belmont report) เป็นการเคารพบุคคลที่ให้ข้อมูล และได้รับความยินยอมโดยสมัครใจ และการรักษาความลับของผู้ร่วมวิจัย โดยไม่ทำการเปิดเผยชื่อข้อมูลส่วนตัวที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ อีกทั้งเมื่อทำการบันทึกภาพ หรือเสียงต้องได้รับการยินยอมของผู้เข้าร่วมวิจัยก่อน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชุมชนคลองพลับพลา ชุมชนทรัพย์สินใหม่ ชุมชนเลิศสุขสม และชุมชนบึงยี่โถ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

- **ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่กรณีศึกษา** โดยมี 8 แนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในเรื่องของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และนำมาอ้างอิงในการจัดทำเกณฑ์การประเมินพื้นที่และการสรุปผลการศึกษาเพื่อการเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ต่อไป
- **วิเคราะห์ความต้องการ ปัญหา และข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารของพื้นที่กรณีศึกษาเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่กรณีศึกษา** ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ศึกษาใน 4 พื้นที่กรณีศึกษา โดยมีข้อมูลรายละเอียดดังนี้

ตางราง 2 สรุปลักษณะพื้นที่ส่วนกลางของทั้ง 4 ชุมชน

	ชุมชนคลองพลับพลา	ชุมชนทรัพย์สินใหม่	ชุมชนเลิศสุขสม	ชุมชนบึงยี่โถ (หมู่บ้านปิยวรารมย์)
ที่ตั้ง	แขวงคลองพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร	ทรัพย์สินใหม่ ซอย 4 แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10312	สะพานบางขี้แก้ง ถนนพุทธมณฑลสาย 1 แขวงบางด้วน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	ตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
ขอบเขตชุมชน				
ประเภทของพื้นที่ส่วนกลาง	พื้นที่นันทนาการ พื้นที่ออกกำลังกาย พื้นที่พักผ่อน พื้นที่แปลงผักสวนครัว	พื้นที่นันทนาการ พื้นที่แปลงผักสวนครัว	พื้นที่นันทนาการ พื้นที่ออกกำลังกาย พื้นที่พักผ่อน	พื้นที่นันทนาการ พื้นที่ออกกำลังกาย พื้นที่พักผ่อน พื้นที่แปลงผักสวนครัว
กิจกรรมที่มีการจัดเพื่อผู้สูงอายุ	แอโรบิค งานฝีมือ การตรวจสุขภาพ	แอโรบิค รำไม้พอง รำจี่กอ ตาราง 9 ช่อง ยืดเหยียดร่างกาย ปลูกผักสวนครัว	แอโรบิค กลุ่มกิจกรรมทำผลิตภัณฑ์จากเตย	แอโรบิค โยคะ บาร์สโลป มวยเต้าเต๋อชิ่นซี เปตอง สภากาแฟ รำไทย

ที่มา: ผู้วิจัย

ชุมชนคลองพลับพลา

จากการสำรวจปัญหาของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารในชุมชน โดยเฉพาะการใช้งานพื้นที่ส่วนกลางภายนอกอาคารของชุมชนเลิศสุขสม พบว่าลักษณะของสถานที่บางแห่งยังไม่เหมาะสม เช่น ห้องสมุดแออัด ขาดที่นั่งพักผ่อนระหว่างทางไปยังพื้นที่ส่วนกลาง สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ เช่น ขาดทางจักรยาน มีทางเท้าแต่มีสิ่งของวางกีดขวางทาง ต้องลงไปเดินบนถนนแทน ขาดทางข้ามถนน ผู้สูงอายุต้องคอยระวังรถจักรยานยนต์เวลาข้ามถนน มีปัญหาการบำรุงรักษาและการจัดการพื้นที่ เช่น พื้นที่สีเขียวมีมาก ดูแลไม่ไหว พื้นที่ชำรุดทรุดโทรม ขาดการซ่อมแซมห้องน้ำส่วนกลางปิดลงกลอนไว้เนื่องจากมีวัยรุ่นมาแอบสูบบุหรี่ แต่ผู้ที่มาใช้งานพื้นที่ส่วนกลางก็ไม่สามารถมาใช้งานพื้นที่ได้เช่นกัน ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกกำลังกาย เช่น ขาดห้องน้ำที่ใช้งานได้บริเวณลานออกกำลังกายหลังชุมชน ปัญหาความปลอดภัย เช่น มุมอับสายตา ขาดคนช่วยเหลือในยามฉุกเฉิน ขาดแสงสว่างเพิ่มเติม

ชุมชนทรัพย์สินใหม่

จากการสำรวจปัญหาของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารในชุมชน โดยเฉพาะการใช้งานพื้นที่ส่วนกลางภายนอกอาคารของชุมชนเลิศสุขสม พบว่า พื้นที่บางแห่งขาดสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่าง เช่น ขาดทางปั่นจักรยาน แม้จะสามารถปั่นในชุมชนได้ไม่ลำบากมากนัก แต่ต้องคอยระวังรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ที่ขับผ่านไปมา การจราจรและการสัญจรในชุมชนค่อนข้างลำบาก เนื่องจากถนนในชุมชนค่อนข้างแคบ พื้นที่ส่วนกลางบางแห่งขาดที่ร่มเงาบังแดด ผ้าใบบังแดดในสวนผักที่ชำรุด ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมของพื้นที่ส่วนกลางยังไม่น่าพึงพอใจ เช่น มีความต้องการให้ชุมชนมีความร่มรื่นและมีสวนสาธารณะมากขึ้น ไฟส่องสว่างบางจุดในชุมชนไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งบางประการในการบริหารจัดการชุมชน

ทั้งนี้ทั้งนั้น แม้จะมีปัญหาบางประการ แต่มีจุดเด่นในการที่เพื่อนบ้านมีน้ำใจช่วยเหลือกัน คณะกรรมการช่วยดูแลความสะอาด มีหน่วยงานภายนอกช่วยจัดกิจกรรมตามเทศกาล มีอาสาสมัครสาธารณสุขดูแลผู้ป่วยติดเตียง

ชุมชนเลิศสุขสม

จากการสำรวจปัญหาของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารในชุมชน โดยเฉพาะการใช้งานพื้นที่ส่วนกลางภายนอกอาคารของชุมชนเลิศสุขสม พบว่า สภาพพื้นที่บางส่วนมีความไม่เรียบร้อย เช่น พื้นไม่เสมอกัน ขาดการดูแลและความปลอดภัย เช่น วัยรุ่นข้างบ้านชอบเข้ามาในพื้นที่ โดยผู้สูงอายุบางกลุ่มให้ความเห็นว่าอยากให้มีหน่วยงานรัฐ หรือเอกชนมาดูแลความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุเพิ่มเติม ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ราวจับและอุปกรณ์ช่วยผู้สูงอายุในบ้าน ส่งเสริมให้มีทางจักรยานตามถนนเส้นหลักของชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับสมาชิกในชุมชนและสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพราะชุมชนเลิศสุขสมมีการนำร่องการท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่นมาแต่เดิม

ชุมชนบึงยี่โถ (หมู่บ้านปิยวรารมย์)

จากการสำรวจปัญหาของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารในชุมชน โดยเฉพาะการใช้งานพื้นที่ส่วนกลางภายนอกอาคารของชุมชนบึงยี่โถ (หมู่บ้านปิยวรารมย์) พบว่า สภาพและอุปกรณ์ในพื้นที่ส่วนกลางทรุดโทรมและชำรุด เช่น เครื่องออกกำลังกายบางเครื่องเกิดการชำรุด เครื่องออกกำลังกายสำหรับเด็กควรได้รับการปรับปรุง หรือพื้นที่ส่วนกลางมีจำนวนน้อยไป ไม่เพียงพอต่อการใช้งานร่วมกันของสมาชิกชุมชนทุกช่วงวัย การบริหารจัดการและดูแลพื้นที่จากเทศบาลยังไม่เพียงพอ เช่น การดูแลความเรียบร้อยของอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือสนามเด็กเล่น เป็นต้น สนามกีฬาสำหรับเยาวชนยังไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีการแบ่งพื้นที่ทำกิจกรรมสำหรับเยาวชนอย่างชัดเจนทำให้บางครั้งที่เยาวชนเล่นกีฬาแล้วทำให้อุปกรณ์ของสโมสรและเพื่อนบ้านเสียหาย มีความต้องการพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางสังคมและการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ แม้จะมีปัญหาในบางส่วนแต่สิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและสภาพสังคมในชุมชนมีการพัฒนาที่ดีมาก ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากคนในชุมชนในการออกความเห็นในการพัฒนาพื้นที่ตลอดมา

การอภิปรายผลและการสรุปผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจทางกายภาพและแบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้นำชุมชนแต่ละแห่ง ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารสำหรับผู้สูงอายุนั้น มีปัจจัยที่ต้องคำนึง 3 ปัจจัยหลัก ดังนี้

- **ปัจจัยด้านกายภาพที่เหมาะสมต่อการใช้งานสำหรับผู้สูงอายุ** จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของสภาพแวดล้อมภายนอกของชุมชนและสอบถามผู้ใช้งานพื้นที่ส่วนกลางในชุมชน พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่มีความสะอาด น่าใช้งาน แต่บางจุดอาจมีความเสื่อมโทรม มีพื้นที่สีเขียว แต่บางจุดอาจไม่ปลอดภัย เช่น มีสิ่งกีดขวาง พื้นลื่น หรืออุปกรณ์ในการใช้งานบางส่วนอยู่ในสภาพที่ไม่สมบูรณ์ ที่นั่งส่วนใหญ่ที่ใช้ในชุมชนมักจะเป็นเก้าอี้พลาสติกที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ โดยนำออกมาใช้เมื่อมีการจัดกิจกรรมและจัดเก็บเมื่อกิจกรรมแล้วเสร็จซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุมากนัก ควรจัดม้านั่งสาธารณะที่มีการติดตั้งกับพื้นที่อย่างถาวร มีราวพยุงตัวให้ผู้สูงอายุสามารถใช้งานได้สะดวกและปลอดภัยมากขึ้น ในด้านการสัญจรเชื่อมต่อ จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของสภาพแวดล้อมภายนอกของชุมชนและสอบถามผู้ใช้งานพื้นที่ส่วนกลางในชุมชน พบว่า มีการจัดเตรียมพื้นที่ทางเท้า แต่บางจุดมีสิ่งกีดขวางซึ่งอาจทำให้ไม่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ไม่มีทางข้ามถนน สัญญาณไฟจราจร ไม่มีทางจักรยาน หรือจักรยานยนต์โดยเฉพาะ การขาดระบบทางสัญจรที่เหมาะสม ทั้งทางเท้า ทางจักรยาน ปัญหาสิ่งกีดขวาง ขาดพื้นที่พักระหว่างทางสำหรับผู้สูงอายุ ในที่นี้คือทุกระยะ 100-200 เมตร เพื่อไม่ให้ผู้สูงอายุเหนื่อยล้าเกินไปในการเดินทาง มีความต้องการเพิ่มแสงสว่างในช่วงกลางคืนและแยกพื้นที่ใช้งาน

กิจกรรมต่าง ๆ ด้านอาคารส่วนกลาง พบว่า พื้นที่บางแห่งมีทางลาดที่ยังไม่เหมาะสมสำหรับการใช้งานสำหรับผู้สูงอายุ ราวจับไม่แข็งแรง หรือชำรุด ไม่มีที่จอดรถใกล้อาคาร มีห้องน้ำสาธารณะมีบริการแต่อาจจะไม่สะอาด และบางชุมชนห้องน้ำมีการปิดให้บริการเมื่อไม่มีกิจกรรม สำหรับด้านการบริการผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รถเข็น ไม้เท้าช่วยเดิน ยกเว้นชุมชนบึงยี่โถที่มีบริการอบรมเจ้าหน้าที่และบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุระหว่างเดินทางในบางตำแหน่ง

- **ปัจจัยด้านการดูแลรักษา** จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจทางกายภาพและแบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้นำชุมชนแต่ละแห่ง พบว่า วิธีการดูแลรักษาพื้นที่มีความแตกต่างกันในแต่ละชุมชน เช่น ชุมชนคลองพลับพลามีปัญหาการดูแลไม่ทั่วถึงเนื่องจากพื้นที่ส่วนกลางมีอยู่หลายแห่งและแต่ละแห่งตั้งอยู่ห่างไกลกัน ในขณะที่พื้นที่ที่มีบริบทที่ตั้งของพื้นที่ส่วนกลางคล้ายกันอย่างชุมชนทรัพย์สินใหม่ใช้วิธีการดูแลรักษาพื้นที่ด้วยการควบคุมการเข้าออกพื้นที่ เช่น การล้อมรั้ว กำหนดเวลาเปิด-ปิด มีผู้ดูแลประจำช่วยรักษาสภาพพื้นที่ได้ดีกว่า ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งคณะกรรมการชุมชนและสมาชิกชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยดูแลพื้นที่ดังกล่าวให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ต่อไปได้
- **ปัจจัยด้านงบประมาณ** จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจทางกายภาพและแบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้นำชุมชนแต่ละแห่ง พบว่า การจัดหางบประมาณส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาจากภายนอกชุมชนโดยการเขียนโครงการขอรับงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน โดยแหล่งงบประมาณจากภายนอกมีจำกัดและไม่แน่นอน อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการในแต่ละปี ทำให้ต้องมีการระดมทุนเพิ่มเติมจากภายในชุมชนบางครั้ง ทั้งนี้ การต้องพึ่งพางบประมาณจากภายนอกชุมชนอาจทำให้เกิดความไม่ยั่งยืนและต่อเนื่องในการพัฒนาได้ หากขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอกในระยะยาว และชุมชนบางแห่งอาจขาดประสบการณ์ หรือขาดความชำนาญในการเขียนโครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ การต้องพึ่งพาแหล่งทุนภายนอกซึ่งมีข้อจำกัดในการยื่นของบประมาณและอาจขาดความยั่งยืนในการจัดการพื้นที่ ดังนั้นการสร้างแหล่งรายได้และการระดมทุนจากภายในชุมชนเองจะช่วยให้เกิดความมั่นคงและต่อเนื่องในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชุมชนคลองพลับพลา ชุมชนทรัพย์สินใหม่ ชุมชนเลิศสุขสม และชุมชนบึงยี่โถ มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาแนวทางในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายนอกสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพทางกายและใจของผู้สูงอายุ โดยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาพื้นที่เชิงกายภาพ และกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อผู้สูงอายุ ดังนี้

- การออกแบบสภาพแวดล้อมภายนอกของชุมชน โดยอ้างอิงแนวคิดทฤษฎีและกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ยังรวมไปถึงการจัดสรรพื้นที่การใช้งานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น เก้าอี้นั่งพักผ่อนควรติดตั้งม้านั่ง หรือเก้าอี้ถาวรที่มีที่พิงหลังในพื้นที่สาธารณะของชุมชน และมีราวพยุงตัวติดตั้งไว้เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา หลังคาป้องกันแดด ลม ฝน ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนดีขึ้น ให้ผู้สูงอายุสามารถมีพื้นที่พักผ่อน ออกกำลังกาย หรือพบปะสังสรรค์ปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างสะดวกสบาย
- การกำหนดที่ตั้งพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน โดยจัดตำแหน่งของพื้นที่ส่วนกลางรวมอยู่จุดเดียวเพื่อลดภาระในการดูแลรักษาพื้นที่ ทั้งนี้ ยังช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้สูงอายุและคนในชุมชนมาปฏิสัมพันธ์กัน โดยพิจารณาให้ตั้งพื้นที่ดังกล่าวบริเวณส่วนต้นถึงส่วนกลางของชุมชนเพื่อให้สามารถเข้าถึงได้สะดวก

- การเพิ่มการเข้าถึงและการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละพื้นที่ต่าง ๆ โดยเน้นให้การออกแบบสภาพแวดล้อมภายนอกตามหลักการออกแบบเพื่อทุกคนให้พื้นที่สาธารณะของชุมชนเหมาะสมกับการใช้งานของคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะมีอายุเท่าไร หรือสภาพร่างกายแบบใด ควรมีการตีเส้นจราจรบนทางเดินและติดตั้งสิ่งกั้นเขตเพื่อแบ่งแยกเส้นทางสำหรับคนเดินและยานพาหนะอย่างชัดเจนปรับปรุงฝาท่อระบายน้ำให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ และทุกระยะทางเดิน 100-200 เมตร ควรจัดให้มีจุดพักระหว่างทางสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุไม่เหนื่อยล้าจนเกินไป
- การจัดทำนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกของชุมชน รวมไปถึงการสนับสนุนการพัฒนาและการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในชุมชน เน้นการประสานนโยบายจากภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนการใช้งานพื้นที่สภาพแวดล้อมภายนอกอย่างเหมาะสม ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผู้สูงอายุและผู้อยู่อาศัยในชุมชนทุกเพศทุกวัยให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีขึ้น
- กำหนดแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะโดยดำเนินการเพื่อให้พื้นที่ส่วนกลาง หรือพื้นที่สาธารณะของชุมชนสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงบริบทของชุมชนแต่ละแห่ง บางแห่งจำเป็นที่จะต้องมีการล้อมรั้ว หรือกำหนดขอบเขตพื้นที่สาธารณะให้ชัดเจนเพื่อแบ่งแยกจากพื้นที่ส่วนบุคคลและมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบดูแลรักษาพื้นที่โดยเฉพาะ ซึ่งวิธีการจัดการพื้นที่แบบนี้จะช่วยป้องกันการบุกรุกหรือนำสิ่งของส่วนตัวมาวางในพื้นที่สาธารณะ ในขณะที่บางชุมชนอาจจะมีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ การกำหนดระเบียบ หรือข้อปฏิบัติในการใช้งานพื้นที่สาธารณะโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกต่อผู้สูงอายุเป็นสำคัญ ไม่เพียงแต่กลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ผู้คนทุกกลุ่มสามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ร่วมกันได้อย่างสะดวกสบาย การบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะอย่างเป็นระบบและมีการวางแผนที่ดี จะช่วยให้พื้นที่เหล่านั้นสามารถตอบสนองความต้องการและใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าสำหรับผู้คนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้สูงอายุการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะ
- การจัดสรรงบประมาณการสร้างและบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมภายนอกและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ
- การติดตามผลการใช้งานพื้นที่ โดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและมีการวัดผลการดำเนินงานในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความสำเร็จที่เกิดขึ้น นำไปสู่การปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการจัดการกับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารต่อไปตามความเหมาะสม

สรุป

ผลจากการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกของทุกพื้นที่กรณีศึกษามีการจัดสรรพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุที่มีลักษณะการใช้งานของแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไป เช่น การจัดสรรพื้นที่นันทนาการ พื้นที่ออกกำลังกาย พื้นที่เพื่อการพักผ่อน แปลงผักสวนครัว พื้นที่ดังกล่าวมักจะตั้งอยู่บริเวณส่วนต้นถึงส่วนกลางของชุมชนทำให้สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้โดยง่าย ทั้งนี้ แม้ในหลายพื้นที่จะมีการจัดสรรพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุอยู่บ้างแล้ว แต่ในบางพื้นที่เกิดความเสื่อมโทรม อุปกรณ์การออกกำลังกายในบางพื้นที่มีการชำรุดจนไม่สามารถใช้งานได้ บางพื้นที่มีการปล่อยให้วัชพืชขึ้นรกชัฏเนื่องจากขาดการดูแลรักษาและขาดการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดูแลรักษาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง การวางแผนการออกแบบพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกสำหรับผู้สูงอายุในครั้งต่อ ๆ ไป นอกจากจะต้องคำนึงในเรื่องของการออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้งานของกลุ่มผู้สูงอายุแล้วนั้น การคำนึงถึงการดูแลรักษาพื้นที่หลังการพัฒนาเป็นอีก

ประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นที่ต้องคำนึงถึง เพื่อดำรงไว้ซึ่งพื้นที่ทางสังคมที่ส่งเสริมให้คนมาปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ช่วยส่งเสริมสุขภาพ คุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

กรมอนามัย. สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม. (2558). *การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ.* https://env.anamai.moph.go.th/web-upload/11xc410600758f76a9b83604e779b2d1de5/202012/m_news/32675/199758/file_download/d0f723e71c6b37674431139975377c2e.pdf

กรมอนามัย. สำนักอนามัยผู้สูงอายุ. (2565). *รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุประจำปี 2565.* สำนัก.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547). *พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546.* เจเอสการพิมพ์.

ไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2561). *การออกแบบเพื่อทุกคน Universal Design.* โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bangkokcitimart. (2561). *แนวคิดการออกแบบที่อยู่อาศัยเพื่อผู้สูงอายุ.* https://www.bkkcitismart.com/บทความ/20-feb-2018/ออกแบบที่อยู่-เพื่อผู้สูงอายุ2

ภาวดี อังศุสิงห์. (2565, มกราคม-มิถุนายน). สภาพแวดล้อมนอกอาคารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเมืองน่าอยู่กรุงเทพมหานคร. *หน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย, 19*(1), 316-353.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2564). *สำรวจเทรนด์โลก “Aging in Place สูงวัยในที่เดิม ความท้าทายที่ไทยต้องเผชิญ.* https://thaitgri.org/?p=39983

ลภา เฉลยจรรยา. (2560). *แนวทางการออกแบบปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชานเมือง กรณีศึกษาพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เวณิกา ธูปพลทัพ. (2560). *แนวทางการออกแบบปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุเขตชุมชนเมืองในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กรณีศึกษา ชุมชนทรัพย์สินใหม่ ชุมชนทรัพย์สินเก่า และชุมชนคลองพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583.* สำนัก.

Baquero Larriva, M. T. (2020, December). Health risk for older adults in Madrid, by outdoor thermal and acoustic comfort. *Urban Climate, 34*, 100724.

Burton, E., & Mitchell, L. (2006). *Inclusive urban design: Streets for life.* Routledge.

CEUD. (n.d.). *About universal design.* The Centre for Excellence in Universal Design. https://universaldesign.ie/what-is-universal-design/

Delagran, L. (n.d.). *What is community wellbeing.* https://www.takingcharge.csh.umn.edu/what-community-wellbeing

Doty, P. (1996). *Caring for frail elderly people: Policies in evolution.* Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, U.S. Department of Health and Human Services.

Iecovich, E. (2014). Aging in place: From theory to practice. *Anthropological Notebooks, 20*(1), 21-32.

Lawton, M. P. (1983). Environment and other determinants of well-being in older people 1. *The Gerontologist, 23*(4), 349-357. https://doi.org/10.1093/geront/23.4.349

OECD. (2002). *Aging, housing and urban development.* https://doi.org/doi:https://doi.org/10.1787/9789264176102-en

Othman, A. R., & Fadzil, F. (2015). *Influence of outdoor space to the elderly wellbeing in a typical care centre.* Elsevier.

Wang, Z., Shepley, M. M., & Rodiek, S. D. (2012). Aging in place at home through environmental support of physical activity: An interdisciplinary conceptual framework and analysis. *Journal of Housing for the Elderly, 26*(4), 338-354. https://doi.org/10.1080/02763893.2011.625289

Whatworkswellbeing. (2017). *What is community wellbeing?* https://whatworkswellbeing.org/resources/what-is-community-wellbeing-conceptual-review/

World Health Organization. (n.d.). *Definition of an older or elderly person.* https://www.scribd.com/document/190077600/WHO-Definition-of-an-Older-or-Elderly-Person

World Health Organization. (n.d.). *The WHO age-friendly cities framework.* https://extranet.who.int/agefriendlyworld/age-friendly-cities-framework/

World Health Organization. (2022). *Age-friendly environment.* https://www.who.int/teams/social-determinants-of-health/demographic-change-and-healthy-ageing/age-friendly-environments

World Health Organization. (2023). *National programmes for age-friendly cities and communities: A guide.* https://www.who.int/publications/i/item/9789240068698